

Crna Gora
Zavod za školstvo

OSNOVNA ŠKOLA

Predmetni program

**RUSKI JEZIK, fakultativna nastava
IV, V i VI razred**

Podgorica
2010.

Predmetni program

RUSKI JEZIK, fakultativna nastava
IV, V i VI razred osnovne škole

Predmetni program **RUSKI JEZIK** – fakultativna nastava /drugi ciklus/ za devetogodišnju osnovnu školu su izradile:
mr Vesna Vukičević, Filozofski fakultet, Nikšić
Ljiljana Ražnatović, OŠ“Pavle Rovinski“, Podgorica

Lektura: Danijela Đilas

Na osnovu javno-važećeg opšteg dijela obrazovnog programa za osnovno obrazovanje i vaspitanje koji je utvrđen Rješenjem Ministarstva prosvjete i nauke od 23. marta 2004. godine (br. 01-1584), II saziv Savjeta za opšte obrazovanje na a 2. sjednici, održanoj 31. avgusta 2009. godine utvrdio je predmetni program **RUSKI JEZIK** – fakultativna nastava za IV, V i VI razred osnovne škole.

SADRŽAJ:

1. NAZIV NASTAVNOG PREDMETA I PREDMETNOG PROGRAMA	4
2. ODREĐENJE PREDMETNOG PROGRAMA.....	4
3. OPŠTI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA.....	5
4. SADRŽAJI I OPERATIVNI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA	6
5. DIDAKTIČKA UPUTSTVA	14
6. KORELACIJE MEĐU PREDMETIMA	18
7. STANDARDI ZNANJA	19
8. NAČINI PROVJERAVANJA ZNANJA I OCJENJIVANJE.....	23
9. RESURSI ZA REALIZACIJU.....	24
10. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/CA I STRUČNIH SARADNIKA/CA.....	25

1. NAZIV NASTAVNOG PREDMETA

STRANI JEZIK

NAZIV PREDMETNOG PROGRAMA

Ruski jezik (fakultativna nastava)

2. ODREĐENJE PREDMETNOG PROGRAMA

a) Položaj, priroda i namjena predmetnog programa

Izučavanje stranih jezika odavno predstavlja imperativ savremenog društva. U vrijeme globalizacije i olakšanih mogućnosti komunikacije adekvatno vladanje makar jednim stranim jezikom predstavlja zahtjev svijeta oko nas. Znanje stranog jezika otvara mogućnost ka kvalitetnijem stručnom usavršavanju, poslovnoj zastupljenosti na međunarodnom nivou i kulturnoj integraciji.

Ruski jezik kao jedan od svjetskih jezika (oko 300 miliona vlada ruskim jezikom kao maternjim ili stranim) kroz istoriju je pretrpio različite strategije u popularizaciji u svijetu i svaki od tih perioda je zavisio od društvenih, političkih i kulturnih uslova. Za današnje uslove izučavanja ruskog jezika u svijetu možemo reći da su od strane izvorne države u većoj mjeri prepoznate realne potrebe za popularizacijom ruskog jezika. U tom smislu odgovarajuće obrazovne institucije u Ruskoj Federaciji preko svojih mreža u svijetu plasiraju niz udžbenika i nastavnih sredstava opremljenih na savremen, prijemčiv način. Savremeno stanje u Crnoj Gori je očigledan pokazatelj potrebe da ruski jezik u školskom sistemu zauzme položaj koji bi mogao u realnoj mjeri da formira potreban kadar u oblasti turizma, privrede, kuturnih veza između dvije države.

U nastavnom procesu program ruskog jezika u najvećoj mjeri korespondira sa programom maternjeg jezika, sa programima ostalih stranih jezika, a zatim i sa ekstralingvističkim disciplinama kao što su istorija, geografija, muzičko i likovno vaspitanje preko kojih učenik/ca može da formira cjelovitu predstavu o zemlji čiji jezik izučava. Važno je istaći da odnos srodnih jezika u nastavnom procesu ima kako pozitivne tako i negativne strane. Od pozitivnih strana svakako učeniku/ci se može obezbijediti olakšano savladavanje materije na početnim fazama izučavanja jezika, što je od velikog značaja u stvaranju pozitivnog odnosa prema stranom jeziku. Od negativnih strana izdvaja se veliki stepen interferencije jednog jezika na drugi koji prati nastavu ruskog jezika i u kasnijim fazama izučavanja jezika. Između ostalog smatramo da su upravo ove navedene osobine ono što u najvećoj mjeri određuje osnovne principe u izradi programa za nastavu ruskog jezika u osnovnoj školi jer samo tako možemo formirati dobre temelje za njegovu nadogradnju kroz dalje školovanje.

Ruski jezik kao predmet u nastavnom procesu, osim adekvatnog znanja zahvaljujući kojem budući kadar može da bude konkurentan na tržištu, treba da doprinese stvaranju opšteg znanja učenika/ca iz oblasti književnosti, muzike, pozorišta kao i

intenzivnih historijskih veza između naša dva naroda. Program je koncipiran tako da se već u početnoj fazi izučavanja kod učenika/ca razvija objektivan odnos prema ruskom jeziku kao stranom, da pomogne nastavniku/ci u naporu da se iskorijene predrasude koje vladaju posljednjih godina prošlog i početkom ovog vijeka o ovom jeziku i da tako budemo dio svjetskih trendova koji evidentiraju povećan interes prema ruskom jeziku.

U užem smislu, nastava ruskog jezika u IV, V i VI razredu osnovne škole treba da stvori elementarne navike slušanja, čitanja, govorenja i pisanja u jednom ograničenom tematskom okviru.

b) Broj časova po godinama obrazovanja i nivoima postignuća

Razred	Fakultativna nastava 1-3. godina učenja		
	Nedjeljni broj časova	Godišnji broj časova	Nivoi postignuća
IV	2	60+8*	A1.1
V	2	60+8*	A1.1
VI	2	60+8*	A1
Ukupno		180+24*	

* Nastavnik/ca je slobodan/na da oko **10%** nastavnih sadržaja oblikuje u saradnji sa učenicima/ama i upravom škole u zavisnosti od specifičnosti sredine.

3. OPŠTI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA

Ciljevi i zadaci učenja ruskog jezika u osnovnoj školi su da se učenik/ca osposobi da komunicira na osnovnom nivou u usmenom i pisanom obliku o temama iz svog neposrednog okruženja.

Nastava ruskog jezika po ovom programu ima za cilj da:

- podstakne potrebu za učenjem ruskog jezika;
- podstakne razvijanje svijesti o sopstvenom napredovanju radi jačanja motivacije za učenje jezika;
- olakša razumijevanje drugih i različitih kultura i tradicija;
- stimuliše maštu, kreativnost i radoznalost;
- podstiče upotrebu ruskog jezika u lične svrhe i iz zadovoljstva;
- približi učenicima/ama ideju o postojanju drugih jezika kao sredstava komunikacije;
- razvije pozitivna osjećanja prema jeziku koji uče (tzv. senzitivizacija na strane jezike);
- stvori dobru lingvističku osnovu za dalje izučavanje jezika.

Ovo je samo prva etapa na putu koji se nastavlja dalje kroz osnovnu i srednju školu, ali i izvan škole. Međutim, učenje drugog stranog jezika treba posmatrati u kontekstu kompleksne uloge škole i mnogostrukih ciljeva koje joj društvo dodjeljuje. U osnovnoj

školi prioritet su formativni ciljevi, pa je cilj učenja ruskog jezika, osim što treba da osposobi za komunikaciju na tom jeziku, i podsticanje kognitivne i afektivne znatiželje prema jeziku kao fenomenu i prema drugim kulturama. Stoga je fakultativna nastava/učenje ruskog u drugom ciklusu osnovne škole sastavni dio globalne vizije jezičkog obrazovanja sa interdisciplinarnom i transdisciplinarnom povezanošću sa maternjim i prvim stranim jezikom, ali i drugim disciplinama i opštim ciljevima obrazovanja:

- jačanje konceptualnog razvoja učenika/ca;
- jačanje mentalnih operacija;
- razvoj strategija učenja i time osposobljavanje za autonomnost i cjeloživotno učenje;
- razvoj transverzalnih vještina (radoznalost, saradnja, odgovornost, vještina slušanja, pažnja, sposobnost samoprocjene vlastitih postignuća, povjerenje u sebe i svoje sposobnosti);
- otkrivanje drugih prostora i kultura, razvijanje svijesti o postojanju razlika i pozitivnog stava prema razlikama, kao i želje za upoznavanjem i za komunikacijom.

4. SADRŽAJI I OPERATIVNI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA

Program za učenje ruskog jezika na ovom nivou daje prednost učenju ruskog jezika prije svega upotrebom a ne učenjem pravila. To znači slušanjem, čitanjem i ponovnim čitanjem, prepisivanjem i nastojanjem da se emituje i rukom i jezikom. Programom se insistira na intenzivnoj praksi slušanja bez koje se ne može razviti usmeni govor, odnosno, da u nastavi slušanja treba razviti vještinu da se prepoznaju sluhom primljeni modeli govora, da se oni raščlane na elemente, da se prepoznaju riječi koje su u govoru pretrpjele izmjenu, da se izdvoje logički akcentovane riječi, da se vodi računa o intonaciji.

Nastava je usmjerena na učenika/cu kao subjekta nastavnog procesa, pa je u određivanju ciljeva, kao i metodologije, vođeno računa o njegovim/njenim potrebama i njegovom opštem kognitivno-afektivno-socijalnom razvoju. Što se tiče kognitivnog aspekta, riječ je o spontanom usvajanju jezičkih znanja potrebnih za funkcionalnu upotrebu jezika. Afektivna dimenzija ima za cilj da ukloni eventualne predrasude i razvije pozitivan stav prema ruskom jeziku i kulturi. Socijalna komponenta odnosi se na potrebu djeteta da spozna i izgrađuje sebe kroz susret sa drugima. Zbog toga je važno predvidjeti raznovrsne aktivnosti koje pozivaju na spontano učešće kroz igru i korišćenje umjetničkih disciplina (crtanje, pjesma, ples, mimika, gluma) koje doprinose tome da učenje bude zadovoljstvo i da se razvija kreativnost. Sve ove aktivnosti treba da angažuju kognitivne, afektivne i motoričke sposobnosti učenika/ca i da uključe sva čula. Na taj način ruski jezik će za dijete biti, prije svega, sredstvo komunikacije povezane sa zadovoljstvom i kreativnošću, a ne predmet koji se uči.

Kroz nastavu ruskog jezika učenik/ca će upoznati i osnovne elemente kulture naroda čiji jezik uči (npr. tipična imena i prezimena, načine pozdravljanja i predstavljanja, praznike, slobodno vrijeme, pjesme, poeziju, nazive gradova i nekih spomenika), koje će otkrivati u kontekstu i koji će mu/joj omogućiti da postepeno rekonstruiše materijalno i kulturološko okruženje svojih vršnjaka u Rusiji.

Slijede tabele u kojima su navedene teme, operativni ciljevi, aktivnosti, pojmovi i sadržaji i korelacije.

Teme se odnose na samog/samu učenika/cu i njegovo/njeno neposredno okruženje. Pojedine teme se ponavljaju iz godine u godinu zbog potrebe proširivanja leksike. Izborne teme biraju se u saradnji sa učenicima/ama, prema njihovom interesovanju i potrebama.

Operativni ciljevi su izvedeni iz opštih ciljeva predmeta, formulisani su u vidu kompetencija – sposobnosti potrebnih za efikasno učešće u komunikaciji. Dati su po kategorijama: za IV razred slušanje/govor/znanje o jeziku (*na ovom uzrastu nijesu predviđeni ishodi za kategorije čitanja i pisanja*), a već za V i VI slušanje/govor/čitanje/pisanje, što omogućava da se bolje identifikuju jezičke aktivnosti u kojima učenike/ce treba uvježbati. Obuhvataju sve taksonomske nivoe, od imitativne reprodukcije do autonomne produkcije. Mjerljivi su i služe kao osnova za definisanje standarda znanja.

Aktivnosti proizilaze iz operativnih ciljeva, usmjerene su na učenika/cu i pokazuju kako učenik/ca treba da uči, kojim aktivnostima ostvaruje cilj.

Pojmovi i sadržaji okvirno definišu jezičku građu (fonološku, leksičku i gramatičku) potrebnu za ostvarivanje komunikativnih zadataka u tematskim oblastima relevantnim za učenika/cu.

Korelacije služe za predmetno i međupredmetno povezivanje u cilju korišćenja postojećeg znanja učenika/ca vezanog za određenu temu ili oblast. Istaknute su veze sa pojedinim predmetima koje su od značaja za razumijevanje nekog pojma i povećavaju sistematičnost znanja učenika/ce.

IV razred (prva godina učenja)

TEMATSKI OKVIR: predstavljanje sebe i drugih, ja i moja porodica, učionica, školski pribor, domaće i divlje životinje, boje, igračke, praznici, ukusi.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>SLUŠANJE Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razlikuje jezik koji uči od drugih jezika; – razlikuje glasove jezika koji uči i rečeničnu intonaciju; – razumije govor nastavnika/ce, audio-vizuelni zapis, pjesme, brojalice, kratke dijaloge i slično. <p>GOVOR Učenik/ca treba da, uz prihvatljiv izgovor i intonaciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pravilno izgovara glasove, naučene riječi i izraze i pravilno intonira rečenicu; – koristi formalne i neformalne pozdrave; – postavi pitanja uz obrađene teme i odgovara na njih; – predstavi i opiše sebe i druge; – imenuje osobe, stvari i životinje; – zahvali se i izvini; – izrazi (ne)dopadanje, (ne)slaganje; – koristi usvojene fraze u dijalozima; – recituje i pjeva jednostavne pjesmice; – čestita rođendan i praznike. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – slušaju i reaguju uglavnom neverbalno – crtanjem, bojanjem, fizičkom aktivnošću (mimikom, gestom, pokretom...); – povezuju audio-vizuelni jezički sadržaj. <p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – recituju, pjevaju i broje; – ponavljaju riječi, grupe riječi i rečenice po modelu; – daju i izvršavaju jednostavna uputstva i naredbe; – igraju igru uloga (игра ролей); – učestvuju u razgovoru po modelu sa drugim/om učenicom/icom ili nastavnikom/icom; – simuliraju sporazumjevanje u jednostavnim situacijama; – učestvuju u didaktičkim igrama. 	<p>Fonetika:</p> <ul style="list-style-type: none"> – privikavanje na fonološke, ritmičke i intonacijske osobine ruskog jezika; – vezivanje; – intonacija. <p>Imenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – globalno razlikovanje muškog i ženskog roda, jednine i množine. <p>Pridjevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisni (boje, veličina); – prisvojni (мой, твой...). <p>Zamjenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lične (jednina); – upitne (живо КТО?/ neživo ЧТО?). <p>Brojevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – od 0 do 10. <p>Glagoli:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sadašnje vrijeme (настоящее время, гл. играть, уметь, петь); – imperativ. 	<p>Maternji jezik i književnost:</p> <ul style="list-style-type: none"> – gramatički i fonološki sistem jezika; – prosta rečenica (potvrđan i odričan oblik); – elementi dramatizacije. <p>Matematika:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brojevi od 1 do 10. <p>Priroda i društvo:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „ja“ u školi i porodici; – porodični odnosi i praznici; – sličnosti i razlike u ruskoj i crnogorskoj kulturi i civilizaciji; – tradicija, običaji i uljudno ophođenje. <p>Fizičko vaspitanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – igre i gestovi; – kretanje uz muzičku pratnju. <p>Muzička kultura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razvijanje muzikalnosti i osjećaja za ritam; – pjesme. <p>Likovna kultura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – crtanje, bojanje i izrada postera.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>INTERAKCIJA Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izražava svoje potrebe uvažavajući potrebe drugih; – traži i daje informaciju i reaguje na postavljena pitanja o poznatim temama; – učestvuje u igri i drugim grupnim aktivnostima dajući kratke naredbe i reagujući na njih. <p>ZNANJA O JEZIKU Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje na elementarnom nivou glasovnu strukturu jezika koji uči i uočava razliku u odnosu na maternji jezik; – koristi rečenicu kao cjelinu; – uočava značaj jezika i shvata da različiti jezici imaju istu vrijednost. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – slušaju i reaguju uglavnom neverbalno – crtanjem, bojanjem, fizičkom aktivnošću (mimikom, gestom, pokretom...); – povezuju audio-vizuelni jezički sadržaj. <p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – recituju, pjevaju i broje; – ponavljaju riječi, grupe riječi i rečenice po modelu; – daju i izvršavaju jednostavna uputstva i naredbe; – igraju igru uloga (игра ролей); – učestvuju u razgovoru po modelu sa drugim/om učenicom/icom ili nastavnikom/icom; – simuliraju sporazumjevanje u jednostavnim situacijama; – učestvuju u didaktičkim igrama. 	<p>Prijedlozi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – на, в. <p>Negacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> – нет; – не. <p>Sintaksa:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jednostavne izjavne rečenice prema modelu; – jednostavne upitne rečenice. 	

V razred (druga godina učenja)

TEMATSKI OKVIR: moje aktivnosti, garderoba, boje, vrijeme (puni sati), dani u nedjelji, dijelovi tijela, životinje, stan, namještaj, sport, instrumenti i prevozna sredstva.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>SLUŠANJE Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – postupno izgovora i intonira riječi; – identifikuje značenje jednostavnog iskaza kratke slušane poruke; – razumije globalni smisao kratke slušane poruke; – razumije i odgovara na kratka i jednostavna pitanja. <p>GOVOR Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odgovara na pitanja i zahtjeve; – daje jednostavna uputstva i naredbe; – oponaša glasove i intonaciju; – koristi naučene fraze; – učestvuje u kraćim dramaturzijama; – traži i daje informacije vezane za osobe, predmete i životinje; – izražava (ne)dopadanje, odobravanje, negodavanje; – prepoznava osnovne prostorne odnose; – imenuje obroke, dijelove tijela, slobodne aktivnosti; – kaže koliko je sati. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – slušaju kraći tekst i reaguju prvo neverbalno (povezuju sa slikom, označavaju, zaokružuju, crtaju itd), a potom i verbalno (odgovaraju na pitanja). <p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – recituju, pjevaju i broje; – ponavljaju govorene ili snimljene zvučne modele; – daju i izvršavaju jednostavna uputstva; – igraju igru uloga i dramatizuju; – učestvuju u kratkom razgovoru sa nastavnikom/com ili učenicom/icom; – simuliraju sporazumijevanje u jednostavnim situacijama; – opisuju osobe, predmete i radnje uz ponuđene verbalne ili vizuelne elemente; – učestvuju u didaktičkim igrama. 	<p>Fonetika:</p> <ul style="list-style-type: none"> – glasovi: suglasnici i samoglasnici; – intonacija i ritam rečenice. <p>Imenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jednina i množina. <p>Zamjenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lične; – pokazne. <p>Pridjevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – upitni; – opisni; – prisvojni. <p>Glagoli:</p> <ul style="list-style-type: none"> – glagoli ехать, идти; – хотеть. <p>Prijedlozi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – по, для. <p>Brojevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – od 10 do 30. <p>Vežnici:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ne/upotreba „и“ pri označavanju vremena. 	<p>Maternji jezik i književnost:</p> <ul style="list-style-type: none"> – gramatički i fonološki sistem jezika, izražavanje učtivosti. <p>Priroda i društvo:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dani u nedjelji, sati, životinje, dijelovi tijela, moja porodica i ja, praznici. <p>Matematika:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brojevi od 10 do 30. <p>Likovna kultura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – crtanje, bojanje, izrada postera različitim tehnikama. <p>Muzička kultura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razvijanje muzikalnosti i osjećaja za ritam kroz dječje pjesme. <p>Fizičko vaspitanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – igre i gestovi; – pravilno disanje i pokreti tijela u cilju uvježbavanja izgovora.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>ČITANJE Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – čita naglas i prilično pravilno izgovara poznate riječi i jednostavne rečenice, poštujući naglasak i intonaciju; – prepoznaje i razlikuje pisanu i govornu formu jezika; – razumije jednostavna uputstva; – razumije jednostavne kratke tekstove poznatog sadržaja. <p>PISANJE Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uoči razlike između ruske i maternje azbuke, – savlada neka pravopisna pravila; – uoči osnovne razlike između grafije i izgovora kod učestalih riječi; – uoči neke osobenosti pravopisa ruskog jezika (akcenti, ъ, ъ); – napiše čestitku prema jednostavnom modelu. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – čitaju naglas kraće rečenice sa poznatim imenima i riječima; – traže određene informacije ili detalje u tekstu i uglavnom reaguju neverbalno (crtanjem, povezivanjem slika i teksta) i verbalno (dopunjavanjem teksta); – sklapaju izmiješane riječi u smisaone cjeline. <p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prepisuju riječi koje sadrže znakove nepostojeće u maternjem jeziku (akcentat ...); – dopunjavaju rečenice riječima koje nedostaju; – slažu ponuđene riječi u logičan slijed rečenice; – pišu čestitke za rođendan i praznike. 	<p>Sintaksa:</p> <ul style="list-style-type: none"> – upitne rečenice. 	

VI razred (treća godina učenja)

TEMATSKI OKVIR: predstavljanje sebe i drugih, brojevi (do 100), aktivnosti, sati, dopadanje, dani, školski predmeti, mjeseci, porodica, praznici, vrijeme, godišnja doba, osjećanja, hrana, zdravlje.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>SLUŠANJE Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – usvaja što pravilniji izgovor i intonaciju; – razumije kratka i jednostavna uputstva, pitanja, izjave, pozive, savjete i kratka objašnjenja; – globalno i selektivno razumije kraći tekst poznate tematike. <p>GOVOR Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oponaša i izgovara specifične glasove ruskog jezika; – verbalno uzvraća na verbalne i neverbalne podsticaje; – reprodukuje kratke rečenice odgovarajućom intonacijom (potvrdne, odrične, uzvične i upitne); – postavlja i odgovara na pitanja vezana za obrađene teme; – imenuje i opisuje radnju; – učestvuje u kratkom razgovoru po modelu; – govori o sebi i drugima koristeći naučene modele. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – slušaju autentične tekstove (razgovor, intervju, pjesme...) i reaguju verbalno (kratkim odgovorima, dopunjavanjem teksta, ispunjavanjem tabela...); – rješavaju zadatke višestrukog izbora ili „tačno/netačno“; – odgovaraju na pitanja; – prate i povezuju redosljed događaja ispričanih u kratkom tekstu. <p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ponavljaju snimljenje zvučne uzorke; – recituju, pjevaju i igraju jezičke igre; – postavljaju pitanja i odgovaraju na njih; – igraju uloge i učestvuju u dramatizacijama; – daju i izvršavaju jednostavna uputstva i naredbe; – imenuju radnju; – reprodukuju kratke dijaloge u kojima samostalno mijenjaju neke dijelove. 	<p>Fonetika:</p> <ul style="list-style-type: none"> – glasovi: suglasnici, samoglasnici; – intonacija i ritam rečenice; – vezivanje. <p>Imenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jednina i množina; – muški i ženski rod. <p>Zamjenice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – promjena ličnih zamjenica; – povratne zamjenice. <p>Pridjevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – upitni; – opisni; – prisvojni; – rod pridjeva. <p>Prijedlozi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prijedlozi za mjesto, тут, здесь; – za pravac, туда, сюда. <p>Brojevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – od 30 do 100; – redni brojevi do 100. 	<p>Maternji jezik i književnost:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pravopis; – elementi dramatizacije. <p>Matematika:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brojevi od 30 do 100. <p>Građansko vaspitanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razvijanje dijaloga i tolerancije; – njegovanje kulture; – razlike i sličnosti između crnogorske i ruske kulture i civilizacije; – praznici (Božić, Vaskrs, Bajram, Nova godina...). <p>Istorija:</p> <ul style="list-style-type: none"> – slavne ličnosti; – značajni datumi. <p>Geografija:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vremenske zone; – geografski položaj Rusije; – veći gradovi. <p>Biologija:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zdravlje i ishrana; – biljni i životinjski svijet.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>ČITANJE Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nauči da glasno čita kratke tekstove sa poznatom leksikom, poštujući naglasak i intonaciju; – uoči glavnu misao kratkog pisanog teksta; – prikuplja informacije, razumije instrukcije i adekvatno reaguje na njih; – uočava vezu govora sa neverbalnim oblicima komunikacije. <p>PISANJE Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prepíše pojedine riječi i kraće rečenice; – uoči osnovne razlike između grafije i izgovora; – dopuni rečenicu riječima koje nedostaju; – napiše kratke i jednostavne rečenice; – napiše čestitku i pozivnicu; – složi ponuđen red riječi u logičan slijed rečenice; – napiše odgovor na postavljeno pitanje; – popuni formular. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – čitaju u sebi i naglas kraće tekstove poznatog sadržaja; – čitaju po ulogama i dramatizuju; – traže određene informacije i detalje u tekstu; – povezuju informacije iz pročitanoog teksta sa slikom ili nizom slika; – popunjavaju tabele. <p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dopunjavaju rečenicu ili kraći tekst riječima koje nedostaju; – slažu ponuđene riječi u logičan slijed rečenice; – pišu jednostavne rečenice; – pišu čestitke i pozivnice; – pišu rečenice po modelu uz promjenu nekih elemenata; – pišu odgovore na postavljena pitanja; – popunjavaju upitnik ličnim podacima. 	<p>Glagoli:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prošlo vrijeme; – prosto i složeno buduće vrijeme; – povratni glagoli. <p>Veznici:</p> <ul style="list-style-type: none"> – но. <p>Prilozi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prilozi za vrijeme. <p>Sintaksa:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lični oblici u rečenici+ infinitiv. 	<p>Likovna kultura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – crtanje, bojanje, izrada postera različitim tehnikama; – razvijanje osjećaja za estetiku. <p>Muzička kultura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razvijanje muzikalnosti kroz ruske romanse; – upoznavanje sa najpoznatijim ruskim izvođačima; – festivali. <p>Fizičko vaspitanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sport i zdravlje.

5. DIDAKTIČKA UPUTSTVA

U ranom periodu izučavanja ruskog jezika svakako se treba oslanjati na osnovnu osobinu djece tog uzrasta – sposobnost imitacije. Zbog nje će biti olakšano usvajanje fonetskog sistema što će rezultirati pravilnom artikulacijom a podražavanje nastavnika/ce od strane učenika/ca omogućiti i pravilnu intonaciju u ruskom jeziku. U ovom periodu djeca još uvijek ne povezuju strani jezik sa maternjim, ma koliko oni bili srodni, te je samim tim interferencija svedena na minimalnu mjeru. U tom smislu treba iskoristiti tehnička sredstva (CD, DVD, projektor, Internet) ili eventualno povremeno prisutstvo nosioca jezika koji bi zasigurno ostvario efekat originalnog ambijenta. Uzimajući u obzir uska iskustva koja imaju djeca u tom uzrastu, svi sadržaji bi morali imati karakter njima bliskih saznanja, u svakom slučaju savremenih tema i realnih situacija. Na taj način bi se zagarantovala motivacija potrebna za efikasan proces usvajanja jezika. Takav princip očiglednosti kroz sadržaj i preko nastavnih sredstava je i najvažniji princip nastave stranog jezika u IV, V, pa i u VI razredu osnovne škole.

Djeca u ranom periodu izučavanja jezika pokazuju prilično ujednačene sposobnosti za usvajanje stranog jezika, dok razlike u individualnom napredovanju (recimo – lakše ili sporije usvajanje sintaksičkih znanja, sposobnost formiranja leksičkog fonda, gramatičkih pravila) počinju da se ispoljavaju tek kasnije. Ovo je posebno važno za organizovanje grupnog rada na času. Upravo u ovom segmentu se, možda više nego u drugim oblastima, ogleda vaspitna uloga nastave stranog jezika jer djeca se uče da, iako na stranom jeziku, moraju da poštuju pravila komunikacije, da učestvuju u grupnom radu i uče se da formiraju dobre odnose sa ostalom djecom. Osim toga grupni rad potpomaže prevazilaženju straha od eventualne greške koja tako često demotivira učenike/ce u kasnijem periodu učenja stranog jezika na taj način što nastavnik/ica mora biti u stanju da blokira eventualnu negativnu reakciju i od strane učenika/ce koji/a pravi grešku ali i ostalih u grupi. Kasnije tokom nastave nastavnik/ca treba da bude spreman/na na ispoljavanje različitih sposobnosti i da tome prilagodi metod i princip nastave ruskog jezika. Tako da se kvalitetna nastava stranog jezika kreće od individualnog ka grupnom radu.

U nauci se izdvajaju četiri osnovna vida govorne djelatnosti: audiranje, čitanje (receptivni vidovi), govorenje, i pisanje (produktivni vidovi), što čini bazu za organizovanje nastave stranog jezika. U ranijem periodu učenja ruskog jezika, gramatička znanja se stiču kroz ustaljene jezičke forme a ne kao teorijsko ovladavanje sistemom. Naravno da se gramatički sistem ne smije sasvim isključiti iz obuke jer će time biti onemogućena pravilna komunikacija pa ni na početnom nivou, već se u najmanjoj mjeri na vrlo transparentan način savlađuju osnovni principi ruskog gramatičkog sistema a posebno oni koji se razlikuju u odnosu na gramatički sistem maternjeg jezika.

Intenzivno ponavljanje i reaktiviranje učenog pomaže djeci da učvrste znanje, što je naročito važno za IV razred gdje je prioritet dat verbalnom. Zato je važno da nastavnik/ca pažljivo i vješto priprema aktivnosti koje navode na upotrebu već učenih riječi/rečenica. Takođe je dobro da, poslije određenih tematskih cjelina, učenici/e, uz pomoć nastavnika/ce, rade male projekte koji zahtijevaju reaktiviranje prethodno usvojenih znanja i njihovo korišćenje u novom kontekstu (npr. izrada nekog predmeta po instrukcijama datim na ruskom jeziku, izrada plakata, kooperativne igre, scenarija za skeč/mini predstavu, izrada stripa...).

Materijali koji se koriste moraju biti zanimljivi, puni boja, slika, crteža, u formi slikovnice i slični, koji pobuđuju maštu i sa kojima se djeca mogu identifikovati.

Ruski jezik koristiti kao jezik komunikacije u odjeljenju. Ritualizovane aktivnosti (pozdravljanje, kontrola prisustva), uputstva za aktivnosti, komentari na učenički rad, ohrabrivanje, korigovanje, postepeno treba izražavati na ruskom jeziku da bi se u učionici uspostavio ambijent tog govornog područja. To ne znači da ne treba koristiti maternji jezik kad je potrebno i opravdano.

Osmišljavanju kabineta ruskog jezika doprinijeće i unošenje elemenata ruske kulture – npr. urediti jedan „Русский“ kutak koji će se postepeno obogaćivati novim elementima. To može biti i „nijema“ karta Rusije na koju će se stalno unositi novi elementi (slike/imena pisaca koji su živjeli u tom gradu, nazivi mjesta, simboli, poštanske markice, ambalaža nekih proizvoda, razglednice, detalji karakteristični za život njihovih vršnjaka), a može biti i „sonorizovana“ (CD-ovi sa brojalicama i pjesmama skidaju se sa karte i slušaju), poster „матрешка“...

Usmeno razumijevanje – slušanje

U ovoj etapi učenja ruskog jezika zadatak slušanja je da učenik/ca usvoji fonetske karakteristike ruskog jezika, osposobljavanje učenika/ca za pravilan izgovor, kao i razumijevanje jednostavnijeg teksta na sluh. Treba omogućiti da u odobranom tekstu, kraćim sintagmama i riječima učenik/ca što češće susrijeće karakteristične glasove, da ih pronalazi u različitim pozicijama. Iako je osnovni izvor zvuka svakako glas nastavnika/ce, a da bi se postigli postavljeni ciljevi, moraju se obezbijediti materijali na kvalitetnim nosačima zvuka sa kojih učenici/e mogu da čuju prijemčiv sadržaj izgovoren od strane spikera – nosioca jezika. Što se tiče govora treba uzeti u obzir da prilikom izgovorenog teksta, može da se potpomogne gestovima, crtežima, ili odvojeno od izgovorene riječi – mimikom.

Cilj nastave slušanja je da učenici/e na kraju ove etape mogu da razumiju kraći vezani tekst sa ograničenim leksičko-gramatičim sistemom.

Učenik/ca treba da:

- prepoznaje glasove (posebno one kojih nema u maternjem jeziku) u govornom lancu, akcenat, ritam i intonaciju;
- razumije verbalni sadržaj uz pomoć oblika neverbalne komunikacije;
- razumije govor nastavnika/ce, kratke dijaloge, priče i pjesme o poznatim temama, koje čuje uživo ili sa audio-vizuelnih zapisa;
- razumije i reaguje na odgovarajući način na kratke usmene poruke u vezi sa ličnim iskustvom i aktivnostima na času (poziv na igru, zapovijest, uputstvo itd).

Preporučuju se pjesme, brojalice, rime, jednostavni dijalozi čije je razumijevanje olakšano repetitivnom strukturom, transparentnim riječima, ilustracijama.

Aktivnosti prije slušanja

Pripremaju učenike/ce za uspješno primanje poruke, orijentišu i olakšavaju slušanje. To može biti:

- upoznavanje sa temom;
- predstavljanje sadržaja pomoću ilustracija;
- objašnjenje ključnih riječi i izraza (uz pomoć vizuelnih sredstava: slike, gestovi, mimika – izbjegavati prevođenje).

Aktivnosti u toku slušanja

Provjeravaju razumijevanje slušanog teksta izvršavanjem jednostavnih zadataka:

- povezivanje slušanog teksta sa odgovarajućim slikama ili simbolima;
- ređanje izmiješanih slika prema redoslijedu slušanog teksta;
- izvršavanje jednostavnih naredbi/uputstava (npr. dopunjavanje slike elementom koji nedostaje, bojanje predmeta);
- u seriji ilustracija odbaciti one koje ne odgovaraju sadržaju poruke;
- neverbalno reagovanje (npr. dizanjem ruke);
- zaokružiti/podvući riječi u nizu ponuđenih prema uputstvima.

Aktivnosti poslije slušanja

Provjeravaju razumijevanje odslušanog teksta različitim aktivnostima:

- neverbalno predstavljanje događaja u tekstu (npr. gestom ili pantomimom);
- verbalno reagovanje (odgovori na pitanja, правильно/неправильно);
- povezivanje teksta sa slikama;
- upisivanje riječi koje nedostaju (one mogu biti ponuđene u promijenjenom redoslijedu);
- hronološko ređanje slika prema događajima...

Usmeno izražavanje – govor

Ovaj vid govorne djelatnosti u nastavi treba da bude zastupljen kao mogućnost učenika/ca da ostvare najjednostavniju komunikaciju na ruskom jeziku koja se tiče dobro poznatog sadržaja ili iz prethodno savladane materije, slika, svijeta oko sebe, koji se najčešće tiče samih učenika/ca ili škole. Informativni sadržaj govorne djelatnosti treba da bude sveden na minimum tj. da se pravilno fonetski i intonacijski saopšti elementarno saznanje ili informacija, kao na primjer kada se traži da se u potvrdnom ili negativnom odgovoru nalazi pola postavljenog pitanja. Ali ovakva vježba se može učiniti raznolikijom ukoliko se traži da se isti sadržaj ponavlja različitim intonacijskim vrijednostima.

Greške u izgovoru je najbolje ispravljati posle čitavog odgovora, a i tada u vidu odgovarajuće igre koja kod učenika/ca neće izazvati negativne efekte.

U obučavanju govorenjem na ruskom jeziku bitno je motivisati svakog/svaku učenika/cu u učionici jer je sasvim moguće da i onaj/ona učenik/ca koji/a aktivno ne učestvuje u razgovoru osmišljava svoj odgovor pa mu/joj je potrebno više vremena da ga formuliše, što se mora prepoznati.

Cilj obučavanja govorenja je da učenici/e budu u stanju da odgovore na pitanje, da postave pitanje, dakle da ostvare minimalnu komunikaciju sa sablesjednikom.

Pismeno razumijevanje – čitanje

Za ovaj period obučavanja karakterističan je pravac od govora ka čitanju za razliku od kasnijih etapa učenja. Jasno je da su učenici/e u IV razredu već savladali/e čitanje na maternjem jeziku pa bi bilo nepotrebno iznova graditi pozitivan odnos prema knjizi koji je vjerovatno već izgrađen. Ono čemu treba posvetiti pažnju je da se nađe balans između individualnog i horskog čitanja, kao i čitanja naglas i u sebi. U ovoj etapi se svakako preporučuje čitanje naglas (za razliku od kasnijih etapa, na primjer u srednjoj školi, kada čitanje u sebi može imati i čisto informativni karakter). Čitanje naglas ima za cilj da se usvoji i automatizuje pravilna artikulacija i intonacija u ruskom jeziku, naravno počev od čitanja slogova i prostih jednosložnih, dvosložnih riječi, preko jednostavnijih rečenica. Poželjno je ostvarivati dobru koordinaciju individualnog ili horskog čitanja (kada, na primjer, nastavnik/ca pročita jednu repliku a učenici/e u horu pročitaju drugu, ili čitanjem u paru ili manjim grupama). Takođe treba da se rukovodi pravilom da motivaciju za čitanje kod učenika/ca može postići zanimljivim tekstovima, pa posebno treba obratiti pažnju na adaptaciju tekstova za čitanje.

Cilj nastave čitanja je da učenici/e razumiju jednostavne tekstove, pa i da uz prisustvo malog broja nepoznatih riječi mogu da naslute smisao.

Aktivnosti prije čitanja teksta

Pripremaju učenika/cu za čitanje, pobuđuju interesovanje i olakšavaju razumijevanje:

- asocijacije;
- pretpostavke na osnovu naslova i ilustracija;
- aktiviranje prethodnih znanja i iskustava učenika/ca;
- prezentovanje ključnih riječi i izraza;
- postavljanje zadatka koji treba da riješe.

Aktivnosti u toku čitanja teksta

Provjeravaju razumijevanje teksta tokom čitanja izvršavanjem jednostavnih zadataka:

- podvlačenje određenih riječi;
- pronalaženje „uljeza“;
- povezivanje dijelova teksta sa ilustracijama;
- unošenje određenih podataka u tabele.

Aktivnosti poslije čitanja teksta

Provjeravaju razumijevanje pročitanog teksta izvršavanjem jednostavnih zadataka:

- neverbalno predstavljanje događaja u tekstu (npr. gestom, pantomimom, crtanjem, bojanjem);
- dopunjavanje slike elementom koji nedostaje;

- povezivanje teksta sa slikama;
- u seriji ilustracija odbaciti one koje ne odgovaraju sadržaju teksta;
- hronološko ređanje slika prema događajima;
- verbalno reagovanje (odgovori na pitanja правильно/неправильно).

Pismeno izražavanje – pisanje

Usvajanje ruske azbuke svakako počinje od onih slova čija je učestalost u jeziku najveća. Uče se cijele riječi (od jednostavnijih ka složenijim) a ne slogovi. Svakako da se pažnja poklanja onim slovima kojih nema u maternjem jeziku pa nastavnik/ca treba da pripremi one vježbe u kojima učenici/e prave najčešće greške. To je najčešće riječ o pisanju neakcentovanih vokala, izostavljanja Ъ, ы, nastavaka –oro, –ero. U odnosu na druge strane jezike u nastavi ruskog jezika savladavanje pisanja se odvija dosta brzo. Greške koje se u pisanju uočavaju nastupaju tek kasnije kada je udio pisanja u nastavnom procesu puno veći.

Cilj nastave pisanja je da učenik/ca pravilno predstavi ruski ortografski sistem, da umije da zapiše ono što čuje i razumije.

Gramatika

Prirodan put usvajanja jezika je onaj koji vodi od leksike ka gramatici. Učenici/e spontano usvajaju jezičke strukture imitiranjem i memorisanjem iskaza u odgovarajućim komunikativnim kontekstima. Nema odvajanja forme od značenja, analize mehanizama jezika, niti je preporučljivo korišćenje gramatičke terminologije. Nastavnik/ca će dati minimalna gramatička objašnjenja kad je neophodno da objasni funkciju neke gramatičke pojave specifične za ruski jezik i ukoliko učenici/e traže da im se nešto objasni.

6. KORELACIJE MEĐU PREDMETIMA

Nastava ruskog jezika je u manjoj ili većoj mjeri povezana sa svim nastavnim oblastima, prirodnim i društvenim naukama, umjetnošću, informatikom i fizičkom kulturom.

Saradnja kolega/koleginica u školi i zajedničko planiranje godišnjih nastavnih planova i programa omogućava učenicima/ama produktivnije učenje i sticanje znanja, a nastavnicima/ama olakšava ostvarivanje nastavnih i obrazovnih ciljeva.

Izučavanje ruskog jezika se najviše vezuje za maternji jezik i druge strane jezike. To povezivanje se ogleda prije svega u komunikativnoj sposobnosti i olakšava razvijanje i usavršavanje jezičkih vještina. Već usvojena teoretska znanja iz maternjeg jezika olakšaće razumijevanje pojedinih jezičkih kategorija i u ruskom jeziku (padeži, vrste riječi, glagolski oblici). Približavanje svijetu književnosti (bajke, basne, pjesme ..) podstiče interesovanja učenika/ca za rusku književnu baštinu, njegovanje lijepe riječi i razvijanje ljubavi prema čitanju i obogaćivanju saznanja o kulturnim vezama i njihovom širenju.

Nastavnik/ca treba je da podstiče učenike/ce da samostalno razmišljaju i traže vezu između nastave ruskog jezika i drugih predmeta.

7. STANDARDI ZNANJA

7.1. Standardi znanja

Standardi znanja opisuju jezička znanja i vještine koje treba da posjeduju učenici/e koji/e su uspješno savladali/e program i služe kao osnova za provjeru postignuća učenika/ca na određenom nivou učenja.

Nakon tri godine učenja jezika u drugom ciklusu osnovne škole, fakultativno, kao drugog stranog jezika, sa ukupnim fondom od 204 časa, učenici/e bi trebalo da se osposobe za elementarnu komunikaciju na nivou postignuća A1 Zajedničkog evropskog okvira za jezike. Ovaj nivo karakteriše nesrazmjeran razvoj jezičkih kompetencija – prioritet je dat usmenom razumijevanju i izražavanju. Međutim, iako su predviđene kompetencije u čitanju i pisanoj produkciji jako ograničene i nijesu predmet ocjenjivanja, ipak je korisno specificirati ih jer je za kasniji razvoj ovih kompetencija bitan taj momenat prvog susreta sa pisanim jezikom i otkrivanja nekih principa ortografskog sistema.

Nivo A1 podrazumijeva elementarni nivo upotrebe jezika u najčešćim situacijama svakodnevnog života. Za postizanje standarda znanja učenici/e treba da posjeduju sljedeća znanja i vještine.

Izgovor i intonacija: Učenik/ca izgovara ograničen repertoar upamćenih riječi i izraza, fonološki i intonacijski dovoljno korektno da se obezbijedi sporazumijevanje.

Leksika: Učenik/ca posjeduje elementarno poznavanje pojedinačnih riječi i jednostavnih izraza za ostvarivanje najjednostavnijih komunikativnih funkcija u tematskim oblastima vezanim za sebe i svoje neposredno okruženje.

Gramatika: Učenik/ca vlada ograničenim poznavanjem jednostavnih gramatičkih struktura i rečeničnih modela iz napamet naučenog repertoara.

Ortografija: Učenik/ca prepisuje i piše poznate riječi, kratke fraze i rečenice.

Usmena upotreba jezika: Učenik/ca koristi ograničen repertoar riječi i izraza i osnovne jezičke strukture koje mu omogućavaju da komunicira i da se izražava na jednostavan način o temama koje ga/je se tiču i koje su mu/joj bliske.

VJEŠTINE – nivo postignuća A1

Slušanje

Učenici/e razumiju:

- jednostavna uputstva;
- razgovor u razredu;
- kratke jednostavne tekstove na poznate i bliske teme.

Govor

Učenici/e znaju:

- da reprodukuju oralne modele;
- da reprodukuju memorisane tekstove;
- da daju jednostavan opis predmeta, osoba i radnji;
- da naglas izražajno čitaju jednostavan uvježban tekst;
- da daju/traze jednostavne informacije lične prirode i o bliskom okruženju;
- da traže predmete i jednostavne usluge;
- da igraju kratke jednostavne dijaloge;
- simuliraju dijaloge u poznatim i bliskim situacijama, uz pomoć slikovne ili verbalne podrške.

Čitanje

Učenici/e razumiju:

- jednostavna uputstva;
- poznata imena, riječi i izraze;
- kratke jednostavne tekstove na poznate i bliske teme.

Pisanje

Učenici/ce znaju:

- da prepisu pojedinačne riječi, izraze i rečenice;
- da napišu jednostavan kratak tekst po modelu;
- da popune upitnik ličnim podacima;
- da samostalno napišu jednostavne rečenice i izraze o sebi ili drugim osobama.

7.2. Katalog znanja

Ispitni katalog usmjeren je na jezičke sadržaje, vještine i komunikativne funkcije. Što se tiče jezičkih sadržaja, treba imati u vidu da je, na ovom nivou kompetencije, za učenike/ce najvažnije značenje koje žele da razumiju/prenesu i da oni/e komunikaciju ostvaruju prvenstveno oslanjanjem na leksički materijal. Nabrojani morfosintaksički elementi izvedeni su iz verbalnih realizacija funkcija prikladnih za jezičke aktivnosti nivoa A1. Ali, te se realizacije funkcija uglavnom koriste bez raščlanjivanja, kao leksičke cjeline, i ne treba ih, niti je to sa pedagoške tačke gledišta preporučljivo, podvrgavati analizi jer bi to moglo imati negativne posljedice na njihovu komunikativnu efikasnost. Isto tako, navedeni jezički sadržaji nijesu predmet posebne provjere u formalnim gramatičkim vježbama – njihovo usvajanje ostvaruje se, provjerava i dokazuje upotrebom u komunikaciji, realizacijom komunikativnih zadataka. Akcenat je, dakle, na semantičkom dijelu gramatike.

II obrazovni ciklus (IV, V i VI razred) – nivo A1

Jezički sadržaji	Teme/Vještine	Komunikativne funkcije
<p>Fonetika – Фонетика:</p> <ul style="list-style-type: none"> – согласные, гласные; – интонация и ритм в речи. <p>Imenice – Существительные:</p> <ul style="list-style-type: none"> – един./множ. число; – мужской/женский род. <p>Zamjenice – Местоимения:</p> <ul style="list-style-type: none"> – склонение личных местоимений; – возвратные местоимения; – вопросительные местоимения. <p>Pridjevi – Прилагательные:</p> <ul style="list-style-type: none"> – качественные; – притяжательные; – род прилагательных. <p>Prijedlozi – Предлоги:</p> <ul style="list-style-type: none"> – место: тут, здесь; – направление:туда, сюда. <p>Brojevi – Числительные:</p> <ul style="list-style-type: none"> – от 30 до 100; – порядковые числ. до 100. <p>Glagoli – Глаголы:</p> <ul style="list-style-type: none"> – прошедшее время; – простое и сложное будущее время; – возвратные глаголы. <p>Veznici – Союзы:</p> <ul style="list-style-type: none"> – но. <p>Prilozi – Наречия:</p> <ul style="list-style-type: none"> – времени (когда). 	<p>Теме:</p> <ul style="list-style-type: none"> – в школе; – семья и квартира; – одежда; – время года; – праздники; – пища; – тело и здоровье; – свободное время; – животные. <p>Slušanje</p> <p>Učenici/e razumiju:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jednostavna uputstva, pitanja, upozorenja i izjave nastavnika/ce i drugova/arica i na njih reaguju, verbalno i neverbalno; – razgovor u razredu i uključuju se u isti; – poznata imena, riječi i izraze u slušanom tekstu i u stanju su da ih izdvoje; – kraće tekstove sastavljene od poznatih riječi, ali u novim kombinacijama; – jednostavne kratke tekstove na bliske teme koji sadrže nepoznate riječi, ali koje za razumijevanje nemaju ključni značaj. 	<p>Društveni kontakti:</p> <p>Učenici/e mogu da uspostave osnovne društvene kontakte koristeći najosnovnije učive formulacije:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pri upoznavanju, – pri predstavljanju, – pri pozdravljanju na formalnom i neformalnom nivou, – da se zahvale, – da zamole, – da se izvine, – da čestitaju rođendan/praznik. <p>Traženje i davanje informacija</p> <p>Učenici/e mogu da odgovaraju na pitanja, postavljaju pitanja i daju informacije:</p> <ul style="list-style-type: none"> – o sebi (ime, godine, mjesto stanovanja); – o porodici (identifikovanje, ime, godine članova uže i šire porodice, imaju li braću i sestre); – o stvarima koje posjeduju (školski pribor, kućni ljubimci, igračke, odjeća); – o tome šta vole/ne vole (boje, sportovi, hrana, obroci); – o tome šta znaju/ne znaju da rade (sportske i rekreativne aktivnosti, sviranje instrumenata); – o tome kako se osjećaju (opšte stanje, glad, žed, bol, umor, zadovoljstvo/nezadovoljstvo); – o predmetima, osobama, životinjama, radnjama (identifikovanje, nabranje, jednostavan opis); – o vremenu (osnovni meteorološki izrazi); – o položaju u prostoru (osnovni prostorni odnosi); – datum, dan, godišnje doba, dijelovi dana, sati.

Jezički sadržaji	Teme/Vještine	Komunikativne funkcije
<p>Sintaksa – Синтаксис:</p> <ul style="list-style-type: none"> – личные формы в предложении+инфинитив. 	<p>Govor Učenici/e znaju:</p> <ul style="list-style-type: none"> – da reprodukuju oralne modele; – da reprodukuju memorisane tekstove (pjesme, brojalice); – da koriste izraze i rečenice slične modelima korišćenim tokom učenja – da opišu sebe i blisko okruženje; – da učestvuju u razgovoru u razredu (sa nastavnikom/com i drugovima/aricama); – da izražajno čitaju kratak uvježban tekst; – da postavljaju jednostavna pitanja lične prirode i o bliskom okruženju i da odgovaraju na taj tip pitanja; – da traže predmete i jednostavne usluge od drugova/arica u razredu; – da igraju kratke jednostavne dijaloge. <p>Čitanje Učenici/e razumiju:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kratke poruke, uputstva, natpise; – kratke jednostavne tekstove oslanjajući se na poznate elemente (čestitke, razglednice, kratke elektronske poruke); – smisao jednostavnih informativnih tekstova, naročito ako su praćeni ilustracijama. <p>Pisanje Učenici/e znaju:</p> <ul style="list-style-type: none"> – da prepišu pojedinačne riječi, izraze i rečenice (imena osoba, životinja, naslov priče ili crtanog filma, legendu uz crtež/fotografiju); – da napišu jednostavan kratak tekst po modelu (čestitka, razglednica, elektronska poruka); – da popune upitnik ličnim podacima (npr. tipa leksikona); – da samostalno napišu jednostavne rečenice i izraze o sebi ili drugim osobama. 	<p>Izražavanje stavova i modalnosti Učenici/e izražavaju:</p> <ul style="list-style-type: none"> – slaganje/neslaganje; – želju, sposobnost, mogućnost/ nemogućnost. <p>Dogovaranje i ubjeđivanje Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – predlažu zajedničke aktivnosti; – prihvataju/odbijaju prijedloge. <p>Prevazilaženje problema u komunikaciji Učenici/e koriste:</p> <ul style="list-style-type: none"> – gestove, mimiku da bi se sporazumjeli/e; – ustaljene memorisane izraze da signaliziraju sagovorniku da jesu/nijesu razumjeli/e, da zamole da se iskaz ponovi, da zamole da se govori sporije.

8. NAČINI PROVJERAVANJA ZNANJA I OCJENJIVANJE

Ocjenjivanje učenika/ca je stalan proces praćenja i podržavanja njihovog razvoja i napredovanja u toku školske godine.

Provjeravanje znanja i ocjenjivanje se obavlja kontinuirano, tokom procesa nastave/učenja i kroz aktivnosti učenja, kako bi učenici/e dobili/e povratnu informaciju o svom napredovanju, a nastavnik/ca o kvalitetu nastave. Riječ je, dakle, o tzv. formativnom provjeravanju/ocjenjivanju čiji je osnovni cilj unapređivanje kvaliteta nastave i učenja.

Praćenje razvoja i napredovanja učenika/ca obavlja se na način koji obezbjeđuje što objektivnije sagledavanje razvoja i njihovog napredovanja. Ocjenjivanje podrazumijeva procjenu postignuća učenika/ca u odnosu na postavljene ciljeve i standarde znanja. Akcentat je na pozitivnim karakteristikama postignuća – ocjenjuje se šta učenik/ca zna a ne šta ne zna, da bi se podstakla motivacija za dalje učenje.

Ocjenjivanje je proces konstantnog i neposrednog praćenja rada učenika/ca na času, a ne izdvojeni segment nastave. Ima formu posmatranja jezičkog ponašanja učenika/ca u toku različitih nastavnih aktivnosti osmišljenih, prije svega, sa ciljem razvijanja i unapređivanja kompetencija, a ne zbog ocjenjivanja. S obzirom na uzrast učenika/ca, treba voditi računa da te aktivnosti budu zabavne, stimulativne i relaksirajuće, kao igre u kojima oni/e učestvuju aktivno i dobrovoljno.

Na ovom nivou učenja procjenjuje se i vrijeduje usmeno razumijevanje i usmeno izražavanje, pa će nastavnik/ca posmatrati ponašanje učenika/ca tokom realizacije tih kompetencija (npr. reagovanje na verbalne podsticaje nastavnika/ce ili drugova/arica iz razreda, pretvaranje likovnih simbola u riječi, igranje ili simulacija kratkih dijaloga, učestvovanje u različitim didaktičkim igrama, recitovanje pjesama i slično).

Kriterijume ocjenjivanja treba formulirati kao deskriptore koji opisuju ne samo šta učenik/ca treba da zna da uradi nego i kvalitativne karakteristike produkcije u odnosu na neke odabrane elemente koje će nastavnik/ca uzeti u obzir prilikom opredjeljivanja za određenu ocjenu (npr. izgovor, tečnost, poznavanje leksike, snalažljivost u novim situacijama, formalna korektnost, kreativnost, upotreba komunikativnih strategija – zavisno od nivoa učenja i dogovorenih ciljeva).

Nastavnik/ca će redovno bilježiti svoja zapažanja o radu, zalaganju i napredovanju učenika/ca, vodeći računa o individualnim razlikama među njima. U pitanju je evolutivno praćenje učenika/ca, zapažanje dobrih i loših strana u učenju, sa kojima učenike/ce treba upoznati kako bi im se ukazalo šta treba da poprave, na šta treba da obrate pažnju. Ovakvim pozitivnim stavom greške posmatramo kao prelaznu fazu u učenju i ne treba ih odmah sankcionirati. To, naravno, ne znači da preko grešaka treba prelaziti. Naprotiv, nakon završene aktivnosti, greške se komentarišu i ispravljaju, zajedno sa učenicima/ama, kako se ne bi ukorijenile.

Učenici/e moraju biti upoznati sa standardima i kriterijumima kojima se utvrđuje uspješno obavljen zadatak i nivo postignuća.

Važan dio procesa ocjenjivanja predstavlja i samoocjenjivanje. Ono takođe ima formativnu i motivacijsku ulogu. Idealno je da se samoocjenjivanje učenika/ca i ocjenjivanje nastavnika/ce dopunjavaju: samoocjenjivanje učenika/ca podrazumijeva njihovu sposobnost da razmišljaju o sopstvenim znanjima, sposobnostima i rezultatima, dok ocjenjivanje nastavnika/ce pruža spoljašnju i objektivnu mjeru tih znanja, sposobnosti i rezultata. Za samoocjenjivanje se mogu koristiti upitnici i testovi koji postoje u svim savremenim metodama učenja francuskog jezika različitih izdavača, ali nastavnik/ca može i sam/a izrađivati jednostavne zadatke koje će učenici/e moći sami/e da pregledaju. Takođe se može koristiti i EJP (*Evropski jezički portfolio*). Učenici/e ovog uzrasta mogli/e bi u svom dosijeu da bojaju stranice i upisuju tekst ispod slika, unose isječke iz štampe, pjesme, stihove, neke svoje odabrane radove. Glavni ciljevi korišćenja EJP-a mogu biti:

- aktivno uključivanje učenika/ca u proces učenja;
- upoznavanje učenika/ca sa ciljevima učenja;
- korišćenje EJP-a kao mjernog instrumenta jezičkih kompetencija učenika/ca;
- ohrabrivanje učenika/ca da se samoocjenjuju;
- podsticanje učenika/ca da sami/e određuju sopstvene ciljeve.

Pismeni zadaci nijesu predviđeni za ovaj nivo.

Ocjenjivanje je brojčano, u skladu sa Zakonom o osnovnom vaspitanju i obrazovanju.

9. RESURSI ZA REALIZACIJU

9.1. Materijalni uslovi

Da bi se nastava ruskog jezika kvalitetno izvodila, potrebni su dobri materijalni uslovi, adekvatne učionice sa televizorom, DVD-plejerom, priručnom bibliotekom (knjige, gramatike, metode, slikovnice, bajke, basne, ilustrovani rječnici, audio i video materijal, časopisi itd).

Nastava treba da se odvija u učionici, koja je opremljena kasetofonom i vizuelnim sredstvima (poster, plakati, geografske karte itd). Potrebna je i povremena upotreba računarske učionice u kojoj su računari umreženi i imaju izlaze za Internet.

Uprava škole u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i nauke, Ruskom ambasadam u Podgorici i lokalnom upravom treba konstantno da radi na stvaranju pomenutih preduslova.

Pored udžbenika koji su u upotrebi još iz perioda tradicionalne nastave, preporučenih i odobrenih od strane Ministarstva, nastavnici/e su slobodni/ne da u nastavi koriste i druge metode i priručnike za ostvarivanje ciljeva predviđenih programom.

9.2. Didaktička literatura:

1. Бондаренко, А.: *Формирование практического направления в обучении русскому языку как иностранному (XIX – первая половина XX века)*, Москва, 2007.
2. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г.: *Язык и культура. Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. Методическое руководство*, Москва, 1993.
3. Jazić, Đ.: *Početna nastava ruskog jezika*, Viša pedagoška škola, Novi Sad, 1959.
4. Капитанова, Т. А., Шукин, А. Н.: *Современные методы обучения русскому языку иностранцев*, Русский язык, Москва 1987.
5. Končarević, K.: *Savremeni udžbenik stranog jezika: struktura i sadržaj*, Beograd, 2002.
6. Končarević, K.J.: *Savremena nastava ruskog jezika – sadržaji, organizacija, oblici*, Slavističko društvo Srbije, Beograd, 2004.
7. Mitropan, P.: *Metodske napomene – za nastavnike ruskog jezika*, Prosveta, Beograd, 1946.
8. Nikolić, V., Mežinski, M.: *Metodika nastave ruskog jezika sa praktikumom*, Beograd, 1996.
9. Šamić, M.: *Iz metodike nastave stranih jezika – ruskog, francuskog, engleskog*, Svjetlost, Sarajevo, 1949.
10. Šekularac, B.: *Strani jezik u nastavi*, Univerzitetska riječ, Nikšić, 1992.
11. Točanac-Milivojević, D.: *Metode u nastavi i učenju stranog jezika*, Beograd, 1997.

U dopunsku literaturu ulaze i časopisi koji tretiraju problematiku učenja stranih jezika, kao i metodike nastave drugih stranih jezika

Gramatike i rječnici:

1. Bošković, R., Marković, V.: *Srpsko-ruski rečnik*, Narodna knjiga, Alfa, Beograd, 1999.
2. Marojević, R.: *Gramatika ruskog jezika*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1983.
3. Puljkina, I.M.: *Udžbenik ruskog jezika za studente i strance*, Moskva, 1986.
4. Poljanec R.F.: *Rusko-hrvatski rječnik*, Školska knjiga, Zagreb, 1982.

10. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/CA I STRUČNIH SARADNIKA/CA

Nastavu ruskog jezika mogu izvoditi nastavnici/e koji/e su završili/e studije ruskog jezika i književnosti na Filološkom ili Filozofskom fakultetu u zemlji ili ukoliko posjeduju odgovarajuće diplome inostranih univerziteta, koje su prethodno nostrifikovane od strane nadležnih službi.